

ปรับโครงสร้างภาษีน้ำมันเครื่องบินและเพิ่มการจัดเก็บภาษีน้ำมันหล่อลื่น

กฤตกร จินดาวัฒน์

วิทยาการปฏิบัติการ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ

รายได้ของรัฐส่วนใหญ่มาจากการจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งภาษีอากรเป็นสิ่งที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากประชาชนและนำมาใช้เพื่อประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม โดยมีได้ให้ประโยชน์ตอบแทนโดยตรงต่อผู้เสียภาษี ซึ่งการจัดเก็บภาษีอากรนั้นมีวัตถุประสงค์หลายประการ เช่น เพื่อหารายได้มาใช้จ่ายในกิจการของรัฐซึ่งกิจการส่วนใหญ่เป็นกิจการเพื่อส่วนรวม เช่น ความมั่นคง ความปลอดภัย การศึกษา กิจการสาธารณูปโภคต่าง ๆ หรือเพื่อควบคุม ส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจซึ่งรัฐบาลสามารถใช้ระบบภาษีอากรควบคุมการบริโภค การผลิต หรือวิธีการดำเนินการทางธุรกิจมิให้เกิดผลเสียต่อเศรษฐกิจส่วนรวมได้ รายได้ของรัฐจากการจัดเก็บภาษี เช่น ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร เป็นต้น

ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่จัดเก็บจากสินค้าและบริการเฉพาะอย่างซึ่งเป็นภาษีทางอ้อม (Indirect Tax) และจัดเก็บจากผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าและจัดเก็บจากผู้ประกอบการที่ให้บริการหรือผู้มีหน้าที่เสียภาษี โดยกำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีผลภาระภาษีสรรพสามิตไปในราคาสินค้าและบริการ ทำให้ผู้ที่รับภาระภาษีที่แท้จริงคือผู้บริโภคสินค้าและบริการ ภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้สินค้าและบริการที่เสียภาษีสรรพสามิตมีราคาสูงขึ้นจากเดิม และทำให้เกิดการบริโภคสินค้าและบริการดังกล่าวลดลง (ชลธาร วิศรุตวงศ์, 2548) โดยผลการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลใน พ.ศ. 2559 ปรากฏว่าภาษีสรรพสามิตมีผลการจัดเก็บอยู่ในลำดับที่สอง เป็นจำนวนเงิน 521,775 ล้านบาท รองมาจากภาษีที่กรมสรรพากรจัดเก็บ โดยภาษีน้ำมันเป็นภาษีสรรพสามิตที่มีผลการจัดเก็บสูงสุด จำนวน 187,494 ล้านบาท (ข้อมูลการคลัง กระทรวงการคลัง, 2559) ปัจจุบันกระทรวงการคลังได้มีการเสนอให้มีการปรับโครงสร้างอัตราภาษีสรรพสามิต ประเภทภาษีจากน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่นที่นำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับอากาศยานในประเทศ และกำหนดให้เพิ่มการจัดเก็บภาษีน้ำมันหล่อลื่นขึ้นด้วย

กรมสรรพสามิตได้ชี้แจงกรณีปรับโครงสร้างภาษีน้ำมัน โดยระบุว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2560 ให้ปรับโครงสร้างภาษีสรรพสามิตน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่นที่นำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับอากาศยานในประเทศ และให้เพิ่มประเภทสินค้าที่จัดเก็บภาษีสรรพสามิตในหมวดน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันจากน้ำมันหล่อลื่น มีรายละเอียด ดังนี้

1. ภาษีสรรพสามิตจากน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่นที่นำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับอากาศยานในประเทศ

อัตราภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่นที่นำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับอากาศยานในประเทศ เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต

ประเภทที่ 01.04 ตอนที่ 1 น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่น รายการที่ 2 กำหนดอัตราภาษีไว้ 2 ลักษณะ คือ ตามมูลค่าให้คิดร้อยละ 34 ตามปริมาณให้คิดลิตรละ 4 บาท แต่เพื่อประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศ กระทรวงการคลังโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงได้ประกาศลดอัตราภาษีลง ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ลดอัตราและยกเว้นภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 29) ประกาศ ณ วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2535 กำหนดให้ลดอัตราภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่นที่นำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับอากาศยานในประเทศ คือ ตามมูลค่าให้คิดร้อยละ 1 ตามปริมาณให้คิดลิตรละ 20 สตางค์

อัตราภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่นข้างต้น ไม่มีการปรับอัตราภาษีสรรพสามิตมาตั้งแต่ พ.ศ. 2535 ในขณะที่น้ำมันเชื้อเพลิงประเภทอื่น ๆ มีการปรับอัตราภาษีหลายครั้งเพื่อความเหมาะสมกับสถานการณ์ราคาน้ำมัน ส่งผลให้น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่นที่นำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับอากาศยานในประเทศมีอัตราที่ต่ำกว่าภาษีเชื้อเพลิงในภาคการขนส่งประเภทอื่น ๆ เช่น ทางบก ทางรถไฟ หรือทางน้ำ ที่ใช้น้ำมันเบนซินและดีเซลเป็นเชื้อเพลิงในพาหนะ และต่ำกว่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่นที่ไม่ได้ใช้เป็นเชื้อเพลิงของอากาศยาน ดังนั้น เพื่อป้องกันการใช้น้ำมันผิดประเภทและเพื่อสร้างความเป็นธรรมในภาคการขนส่งประเภทต่าง ๆ ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสะท้อนต้นทุนมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมที่แท้จริง และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการคลัง จึงมีการปรับอัตราภาษีให้เหมาะสม (พระราชบัญญัติธุรกิจออนไลน์, 2560) ซึ่งปรับจากเดิมอัตราภาษีตามมูลค่าร้อยละ 1 หรืออัตราตามปริมาณ 20 สตางค์ต่อลิตร เป็นอัตราภาษีตามมูลค่าร้อยละ 23 หรือตามปริมาณ 3 บาทต่อลิตร เป็นไปตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ลดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 137) ประกาศ ณ วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2560 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป คือ วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2560 มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 อัตราน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบิน ไอพ่นที่นำไปใช้เป็นเชื้อเพลิง สำหรับอากาศยานในประเทศ

ประเภทที่	รายการ	อัตราภาษี					
		ตามพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527			ลดลงเหลือ/ยกเว้น		
		ตามมูลค่าร้อยละ	ตามปริมาณ		ตามมูลค่าร้อยละ	ตามปริมาณ	
			หน่วย	หน่วยละ-บาท		หน่วย	หน่วยละ-บาท
01.04	(2) น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบิน ไอพ่นที่นำไปใช้เป็นเชื้อเพลิง สำหรับอากาศยานในประเทศ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไข ที่อธิบดีประกาศกำหนด	34	ลิตร	4.00	23	ลิตร	3.00

ที่มา: “ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ลดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 137)” (24 มกราคม 2560).

ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 27 ง, น. 2.

2. ภาษีสรรพสามิตจากน้ำมันหล่อลื่น

น้ำมันหล่อลื่นเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันดิบเช่นเดียวกับน้ำมันเบนซิน ดีเซล น้ำมันเตา และจากการสังเคราะห์ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี โดยในอดีตกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง จัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากน้ำมันหล่อลื่น ในอัตราร้อยละ 5 และได้ยกเลิกการเก็บภาษีสรรพสามิตน้ำมันหล่อลื่น ใน พ.ศ. 2535 เนื่องจากในขณะนั้นรัฐบาลมีนโยบายในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มแทน และเนื่องจากน้ำมันหล่อลื่นเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าทางเศรษฐกิจ และการได้มาซึ่งน้ำมันหล่อลื่นดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเช่นเดียวกับน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันชนิดอื่น ๆ ที่กรมสรรพสามิตได้มีการจัดเก็บภาษีอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการจัดเก็บภาษีน้ำมันหล่อลื่นเช่นเดียวกับการจัดเก็บในอดีต (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2560) โดยอัตราของภาษีน้ำมันหล่อลื่นเป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ประเภทที่ 01.90 ตอนที่ 1 อื่น ๆ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา รายการที่ 4 (4.1-4.3) กำหนดอัตราภาษีไว้ 2 ลักษณะ คือ ตามมูลค่าให้คิดร้อยละ 42 ตามปริมาณให้คิดลิตรหรือกิโลกรัมละ 10 บาท แต่เพื่อประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศ กระทรวงการคลังโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงได้ประกาศลดอัตราภาษีลง ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ลดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 137) ประกาศ ณ วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2560 มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 2 อัตราภาษีน้ำมันหล่อลื่น และน้ำมันที่คล้ายกัน

ประเภทที่	รายการ	อัตราภาษี					
		ตามพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527			ลดลงเหลือ/ยกเว้น		
		ตามมูลค่าร้อยละ	ตามปริมาณ		ตามมูลค่าร้อยละ	ตามปริมาณ	
	หน่วย	หน่วยละ-บาท		หน่วย	หน่วยละ-บาท		
01.90	(4) น้ำมันหล่อลื่น และน้ำมันที่คล้ายกัน (4.1) น้ำมันหล่อลื่นเหลว และน้ำมันที่คล้ายกัน	42	ลิตรหรือกิโลกรัมตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด	10.00	0	ลิตร เศษของลิตร ให้นับเป็น หนึ่งลิตร	5.00
	(4.2) น้ำมันหล่อลื่นเหลวและน้ำมันที่คล้ายกันที่ทำจากน้ำมันหล่อลื่นเหลวและน้ำมันที่คล้ายกันที่ใช้แล้ว	42	ลิ ต ร หรือกิโลกรัมตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด	10.00	0	ลิตร เศษของลิตร ให้นับเป็น หนึ่งลิตร	5.00

ที่มา: “ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ลดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 137)” (24 มกราคม 2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 27 ง, น. 2.

จากข้อมูลตามตารางข้างต้นทำให้ทราบว่า มีการจัดเก็บภาษีตามอัตราตามปริมาณในอัตรา 5 บาทต่อลิตร สำหรับน้ำมันหล่อลื่นเหลวหรือน้ำมันที่คล้ายกัน และน้ำมันหล่อลื่นที่ทำจากน้ำมันหล่อลื่นใช้แล้ว และในอัตราตามปริมาณ 5 บาทต่อกิโลกรัม สำหรับน้ำมันหล่อลื่นไม่เหลว หรือน้ำมันที่คล้ายกัน (จารบี)

การปรับอัตราภาษีครั้งนี้ จะทำให้รัฐมีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณ 5,200 ล้านบาทต่อปี จากภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่นที่นำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับอากาศยานในประเทศ และจะมีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณ 3,400 ล้านบาทต่อปี จากภาษีน้ำมันหล่อลื่น (สำนักข่าวอาร์ทีวายไนน์, 2560)

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

การปรับโครงสร้างภาษีน้ำมันเครื่องบินและเพิ่มการจัดเก็บภาษีน้ำมันหล่อลื่น จะทำให้รัฐบาลสามารถจัดเก็บภาษีสรรพสามิตได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อฐานะการคลังของประเทศ โดยการปรับเพิ่มภาษีน้ำมันเครื่องบินและเพิ่มการจัดเก็บภาษีน้ำมันหล่อลื่นในครั้งนี้ไม่ได้มีขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาจากกรณีการเงินคลังลดลง แต่การปรับขึ้นภาษีในครั้งนี้เป็นการปรับขึ้นเพื่อสร้างรายได้ที่มั่นคงและลดความเหลื่อมล้ำ เนื่องจากภาษีน้ำมันเครื่องบินไม่ได้มีการปรับขึ้นมาหลายปี ในขณะที่ภาษีน้ำมันประเภทอื่นที่ใช้ในการประกอบการขนส่งทางถนนผู้ประกอบการหรือผู้เช่ารถต้องเสียภาษีน้ำมันที่สูงกว่ามาก จึงเป็นเหตุผลให้รัฐบาลโดยกระทรวงการคลังต้องปรับโครงสร้างของภาษีดังกล่าวในครั้งนี้

ผู้ศึกษาเห็นว่าการปรับโครงสร้างภาษีน้ำมันเครื่องบินและเพิ่มการจัดเก็บภาษีน้ำมันหล่อลื่นครั้งนี้สิ่งที่ประชาชนต้องรับภาระ คือค่าโดยสารเครื่องบินที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเกิดจากผู้ประกอบการผลักภาระภาษีโดยเพิ่มราคาของบัตรโดยสาร อาจส่งผลเสียต่อประชาชนและการท่องเที่ยวโดยตรงได้ ซึ่งภาษีดังกล่าวไม่ได้มีการปรับอัตรามาเป็นระยะเวลาถึง 25 ปี และคงอัตราไว้ที่ 20 สตางค์ต่อลิตร มาโดยตลอด โดยการปรับขึ้นอัตราในครั้งนี้ปรับเป็น 3 บาทต่อลิตร คิดเป็น 15 เท่าของการปรับขึ้นภาษีในครั้งเดียว ผู้ศึกษาเห็นว่ารัฐควรจะทยอยปรับขึ้นอัตราอย่างค่อยเป็นค่อยไปจะทำให้ประชาชนสามารถปรับตัวรับมือกับราคาบัตรโดยสารที่สูงขึ้นได้ ส่วนกรณีการจัดเก็บภาษีน้ำมันหล่อลื่นเป็นการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตประเภทใหม่ และน้ำมันหล่อลื่นเป็นผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกับน้ำมันและผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นที่มีการจัดเก็บภาษีจึงเหมาะสมที่จะต้องมีการจัดเก็บ แต่จะส่งผลให้ราคาของผลิตภัณฑ์น้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์มีราคาสูงขึ้นจากราคาปกติ เนื่องจากราคาปัจจุบันยังไม่รวมการเก็บภาษีสรรพสามิตจากน้ำมันหล่อลื่น และส่งผลโดยตรงต่อประชาชนที่ใช้ยานพาหนะซึ่งเดินด้วยกำลังเครื่องยนต์ รวมทั้งภาคอุตสาหกรรมที่มีการใช้เครื่องยนต์ในกระบวนการผลิต ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นเช่นเดียวกับกรณีการปรับอัตราภาษีน้ำมันเครื่องบินและเพิ่มการจัดเก็บภาษีน้ำมันหล่อลื่น คือ ควรเริ่มกำหนดอัตราภาษีไม่สูงมากนักในช่วงแรก เพื่อให้ประชาชนและภาคอุตสาหกรรมผู้รับภาระสามารถปรับตัวได้ทัน่วงที

บรรณานุกรม

- กระทรวงการคลัง. (2559). **ข้อมูลการคลัง**. สืบค้น 8 มีนาคม 2560 จาก <http://dataservices.mof.go.th/Dataservices/GovernmentRevenue>
- ชลธาร วิศรุตวงศ์. (2548). รัฐควรเก็บภาษีสปาหรือไม่. **สามิตสาร**, 61(5), 30.
- “ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ลดอัตราและยกเว้นภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 29)” (30 กรกฎาคม 2535). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 109 ตอนที่ 95, น.1-2.
- “ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ลดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 137)” (24 มกราคม 2560). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 134 ตอนที่ 27 ง, น.1-2.
- “พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527” (20 กันยายน 2527). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 100 ตอนที่ 127, น.1-5.
- รมว.คลัง ยันปรับขึ้นภาษีน้ำมันเพื่อให้เกิดความยุติธรรม-ลดเหลื่อมล้ำ ยันฐานะเงินคลังไม่มีปัญหา. (6 กุมภาพันธ์ 2560). **อาร์ทีวายไนน์ออนไลน์**. สืบค้น 8 มีนาคม 2560 จาก <http://www.ryt9.com/s/iq03/2596521>
- สรรพสามิตแจงปรับโครงสร้างภาษีน้ำมันเครื่องบิน เพื่อสร้างความเป็นธรรมต่อระบบขนส่งอื่น. (6 กุมภาพันธ์ 2560). **ประชาชาติธุรกิจออนไลน์**. สืบค้น 8 มีนาคม 2560 จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1486377511